

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33963
Nom	Dietoteràpia
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	9.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1205 - Grau de Nutrició Humana i Dietètica	Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació	3	Anual
1211 - PDG Farmàcia-Nutrició Humana i Dietètica	Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació	5	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1205 - Grau de Nutrició Humana i Dietètica	22 - Dietoteràpia	Obligatòria
1211 - PDG Farmàcia-Nutrició Humana i Dietètica	1 - Assignatures obligatòries del PDG Farmàcia-Nutrició Humana i Dietètica	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
BLESA JARQUE, JESUS	265 - Medicina Prev. i Salut Púb., C. Aliment., Toxic. i Med.Legal
ESCRIVA LLORENS, LAURA	265 - Medicina Prev. i Salut Púb., C. Aliment., Toxic. i Med.Legal
LOZANO RELAÑO, MANUEL	265 - Medicina Prev. i Salut Púb., C. Aliment., Toxic. i Med.Legal

RESUM

L'assignatura Dietoteràpia és una assignatura obligatòria que s'impartix durant el primer i segon semestre en el tercer curs del grau en Nutrició Humana i Dietètica. En el pla d'estudis vigent (Plan 2009) consta d'un total de 9 crèdits ECTS (1 crèdit ECTS = 25 h).

Amb esta assignatura es pretén que l'alumne conega les implicacions de les diferents patologies en els processos alimentaris-nutricionals; les modificacions dietètiques a implementar en cada una d'elles i les indicacions de les diferents tècniques d'alimentació que es poden emprar. Adquirir habilitat en la realització d'històries dietètiques i en la valoració nutricional, seguiment i control dels pacients. Familiaritzar-se amb la terminologia mèdica, les històries clíniques, les prescripcions dietètiques, el funcionament dels servicis de dietètica i les pautes dietètiques hospitalàries.

Com a professionals de l'àrea de Ciències de la Salut, els titulats no podran eludir en el seu futur professional l'ocupació d'estos conceptes d'enorme actualitat.

En l'assignatura s'estudiarà el tractament dietètic requerit en les distintes malalties a on la nutrició i l'alimentació tenen una gran importància en el tractament de la malaltia o en la recuperació del pacient.

Es valoraran les necessitats nutricionals de l'individu, quines ferramentes s'apliquen i quins són les més utilitzades en els àmbits ambulatori i hospitalari.

En els seminaris s'aplicaran els coneixements teòrics adquirits a la pràctica real d'avaluacions d'ingesta i elaboració de dietes adaptades a les distintes situacions patològica.

En les pràctiques es tractaran temes concernents al funcionament del Gabient Dietoterapèutic i avaluaran dietes en diferents supòsits clínics.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1205 - Grau de Nutrició Humana i Dietètica

- Reconèixer els elements essencials de la professió del dietista nutricionista, incloent-hi els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici de la professió, aplicant el principi de justícia social a la pràctica professional i desenvolupant amb respecte envers les persones, els seus hàbits, creença i cultures, amb perspectiva de gènere.
- Desenvolupar la professió amb respecte envers altres professionals de la salut, adquirint habilitats per treballar en equip.
- Realitzar la comunicació de manera efectiva, tant de forma oral com escrita, amb les persones, els professionals de la salut o la indústria i els mitjans de comunicació, sabent utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment les relacionades amb nutrició i hàbits de vida.

- Reconèixer la necessitat de mantenir i actualitzar la competència professional, prestant especial importància a l'aprenentatge, de manera autònoma i continuada, de nous coneixements, productes i tècniques en nutrició i alimentació, així com la motivació per la qualitat.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar i aplicar les fonts d'informació relacionades amb nutrició, alimentació, estils de vida i aspectes sanitaris.
- Integrar i avaluar la relació entre l'alimentació i la nutrició en l'estat de salut i en situacions patològiques.
- Aplicar els coneixements científics de la fisiologia, la fisiopatologia, la nutrició i l'alimentació a la planificació i al consell dietètic en individus i col·lectivitats, al llarg del cicle vital, tant sans com malalts.
- Interpretar el diagnòstic nutricional, avaluar els aspectes nutricionals d'una història clínica i realitzar el pla d'actuació dietètica.
- Adquirir la terminologia pròpia de la matèria de dietoteràpia.
- Conèixer les múltiples implicacions que les diferents patologies poden tenir en els processos alimentaronutricionals, com detectar-les i les modificacions higienicodietètiques per implementar per prevenir-les i/o controlar-les.
- Estudiar les possibles interaccions entre els components alimentaris i les funcions orgàniques i les seues repercussions sobre la salut.
- Estudiar les principals síndromes metabòliques i la seua repercussió nutricional.
- Estudiar les patologies generadores de malnutrició i les seues conseqüències sobre l'evolució clínica dels pacients i l'eficàcia del seu tractament.
- Conèixer les característiques de les dietes terapèutiques principals.
- Conèixer les característiques i les indicacions de les tècniques de suport nutricional.
- Adquirir coneixements i habilitat en l'elaboració de plans d'atenció nutricional per a les diverses malalties i valoració dels diferents tipus de dietes específiques.
- Adquirir la destresa necessària per desenvolupar les tasques d'educació alimentaronutricional de pacients i entorn, tant en consultes externes com en hospitalització.
- Avaluar i calcular els requeriments nutricionals en situació de salut i malaltia en qualsevol etapa del cicle vital.
- Planificar, realitzar i interpretar l'avaluació de l'estat nutricional de subjectes i/o grups, tant sans (en totes les situacions fisiològiques) com a malalts.
- Identificar los problemas dietético-nutricionales del paciente, así como los factores de riesgo y las prácticas inadecuadas.
- Elaborar i interpretar una història dietètica en subjectes sans i malalts. Interpretar una història clínica.
- Comprendre i utilitzar les dades clíniques i bioquímiques en la valoració nutricional del malalt i en el seu tractament dietètic-nutricional.

- Aplicar les bases de la nutrició clínica a la dietoteràpia.
- Planificar, implantar i avaluar dietes terapèutiques per a subjectes i/o grups.
- Conocer la organización hospitalaria y las distintas fases del servicio de alimentación.
- Participar en el equipo multidisciplinar de una Unidad de Nutrición Hospitalaria.
- Conocer las distintas técnicas y productos de soporte nutricional básico y avanzado. Desarrollar e implementar planes de transición dietético-nutricional.
- Planificar y llevar a cabo programas de educación dietético-nutricional en sujetos sanos y enfermos

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Generals:

- Conèixer les interrelacions entre les diferents patologies i els processos nutricionals.
- Pautar les diferents tècniques d'alimentació que es poden emprar.
- Planificar la dieta i impartir consell alimentari al pacient.
- Justificar les modificacions dietètiques i la intervenció nutricional realitzada en cada patologia.
- Adquirir habilitat en la realització d'històries dietètiques i en la valoració nutricional, seguiment i control dels pacients.
- Familiaritzar-se amb la terminologia metge-nutricional, les històries clíniques, les prescripcions dietètiques, el funcionament dels serveis de dietètica i les pautes dietètiques ambulatories i hospitalàries.

Específics:

- Dominar les característiques de la nutrició humana adaptada a diferents malalties i situacions fisiopatològiques.
- Elaborar una dieta adaptada al pacient i d'acord amb la situació d'aquest, a més d'un pla de control i seguiment de la intervenció.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció

- 1.1. Principis i fonaments, pautes per a la preparació, confecció i seguiment d'una prescripció dietètica, eines de cribatge i avaluació de l'estat nutricional

2. Dietoteràpia basada en Modificació de Macronutrients

- 2.1. Energia I: Obesitat. Dietes hipocalòriques. Dietes heterodoxes
- 2.2. Energia II: Dieta altament hipocalòrica. Dieta en cirurgia bariàtrica. Sistema d'Intercanvis: aplicació pràctica
- 2.3. Hidrats de Carboni I: Dietoteràpia en diabetis tipus 1 i tipus 2. Mètode Clínic: aplicació pràctica
- 2.4. Hidrats de Carboni II: Errors congènits del metabolisme dels hidrats de carboni - galactosèmia i intolerància a lactosa
- 2.5. Hidrats de Carboni III: Errors congènits del metabolisme dels hidrats de carboni - intolerància a sacarosa, fructosa i sorbitol
- 2.6. Proteïnes I: Dietoteràpia en la malaltia renal crònica, diàlisi i trasplantament renal
- 2.7. Proteïnes II: Dietoteràpia en la síndrome nefròtica, encefalopatia hepàtica, hepatopatia crònica i Parkinson
- 2.8. Proteïnes III Dieta en l'al·lèrgia a proteïnes: malaltia celíaca, al·lèrgia a proteïnes de la llet de vaca, ou i fruita seca
- 2.9. Proteïnes IV: Errors congènits del metabolisme de les proteïnes: fenilcetonúria, homocistinúria, leucinosi, trastorns del cicle de la urea
- 2.10. Lípids I: Dislipèmies - àcids grassos, colesterol dietètic i hiperlipèmies
- 2.11. Lípids II: Triglicèrids de cadena mitjana. Dietes cetogèniques. Adrenoleucodistrofia

3. Dietoteràpia basada en Modificació de Micronutrients

- 3.1. Dietes Modificades en Minerals I: Dieta controlada en sodi. Edemes i hipertensió. Dieta controlada en potassi. Malaltia renal
- 3.2. Dietes Modificades en Minerals II: Dieta controlada en ferro i coure. Anèmies
- 3.3. Dietes Modificades en Minerals III: Dietes controlades en calci, fòsfor, purines i oxalats. Osteoporosi. Nefrolitiasi

4. Altres dietes

- 4.1. Dietoteràpia en el pacient oncològic
- 4.2. Dietoteràpia en alteracions del gust i salivació, mucositis i reflux gastroesofàgic
- 4.3. Dieta en al·lèrgies. Intolerància a la histamina i additius alimentaris

5. Dietoteràpia en la Simptomatologia Gastrointestinal

- 5.1. Dietes controlades en fibra. Diarrea i restrenyiment
- 5.2. Dietoteràpia en la cirurgia gàstrica i intestinal. Gastrectomies. Síndrome de l'intestí curt
- 5.3. Dietoteràpia en trastorns hepatobiliars i pancreàtics. Fibrosi quística
- 5.4. Dietoteràpia en patologies del còlon

6. Suport Nutricional

- 6.1. Suport nutricional I: Dietes hipercalòriques, hiperprotèiques i suplementació oral. Desnutrició, anorèxia i bulímia
- 6.2. Suport nutricional II: Dietes progressives i dietes hospitalàries. Disfàgia orofaríngia. Dietes amb modificació de la textura
- 6.3. Suport nutricional III: Nutrició enteral, nutrició parenteral i nutrició artificial domiciliària

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	60,00	100
Pràctiques en laboratori	20,00	100
Seminaris	4,00	100
Tutories reglades	3,00	100
Lectures de material complementari	5,00	0
Preparació de classes de teoria	70,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	30,00	0
Resolució de casos pràctics	20,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	10,00	0
TOTAL	222,00	

METODOLOGIA DOCENT

El desenvolupament de l'assignatura s'estructura en:

Classe de teoria: 3 sessions setmanals d'una hora de duració. En total seran necessàries 60 sessions d'una hora per a cobrir esta faceta docent. En les classes de teoria s'emprarà bàsicament la classe magistral. El professor presentarà els continguts més rellevants de l'assignatura, emprant els mitjans audiovisuals necessaris pel desenrotllament àgil i coherent de les mateixes. El professor deixarà accessible amb suficient antelació en la plataforma de suport a la docència 'Aula Virtual', el material necessari pel correcte seguiment de les classes de teoria. Les classes teòriques permeten sobretot l'adquisició de CONEIXEMENTS, i contribueixen en menor grau a l'adquisició de PROCEDIMENTS I ACTITUDS.

Depenent de la disponibilitat de temps, l'acceptació entre els alumnes i l'adequació al temari, es pot plantejar i desenvolupar un treball a l'aula alternatiu a les classes magistrals, aquest consistiria en: elaboració assistida pel professor de materials relacionats amb el temari (apunts, díptics, pòsters ...), resolució de casos clínics, recreació de possibles situacions de consulta dietètic-nutricional en un gabinet dietoterapèutic (representació de *role-playing*)... Aquest tipus de classe teòrica-pràctica afavoreix l'adquisició de coneixements, procediments i actituds per igual.

Sessions pràctiques: Són d'assistència obligatòria i es realitzen en la Clínica Nutricional de la Fundació Lluís Alcanyís-Universitat de València. Es realitzen en cinc sessions de 4 hores de duració. Durant les pràctiques, la professora desenvoluparà els continguts mitjançant classes teòric pràctiques amb participació activa per part de l'alumnat amb l'objectiu que aprenguen com plantejar un tractament dietètic i com portar una consulta de nutrició. Per a això, es realitzarà una anamnesi, la resolució d'un cas clínic i la representació, a través d'un role playing, d'una consulta dietètica amb l'elaboració de recursos d'educació alimentària. En cada sessió, l'alumne haurà d'emplenar el "diari de pràctiques" especificant quines activitats realitza cada dia. La plantilla del diari estarà penjada a l'aula virtual. Ha d'entregar el diari quinze dies després d'haver acabat les pràctiques i serà corregida abans de l'examen teòric de dietoteràpia. Les classes pràctiques contribueixen fonamentalment a l'adquisició d'HABILITATS, d'ACTITUDS i CONEIXEMENTS.

Com a part de les classes teòriques i pràctiques es podrà demanar als alumnes la seva participació en els projectes d'Innovació Educativa que desenvolupin els professors responsables de l'assignatura.

Seminari: Són de realització i assistència obligatòria per l'alumnat matriculat.

Els seminaris coordinats es realitzaran al voltant de temes facilitats pel professor seguint la normativa de seminaris coordinats disponible a la web del Grau. En el cas del Doble Grau (Farmàcia i NHD), els seminaris no seran coordinats. L'elaboració del seminari estarà supervisada mitjançant tutories, que estaran acordades entre el professorat i l'alumnat.

La valoració d'esta activitat contemplarà tant els continguts científics tractats com la forma en què estos han sigut presentats, valorant especialment la capacitat de comunicació i transmissió d'idees i conceptes.

Per a l'alumnat que repeteix l'assignatura, no és obligatòria l'assistència als Seminaris.

Tutories: Els alumnes acudirán a elles en grups organitzats i seran tres en total repartides uniformement al principi, mitat i a final del curs acadèmic. La duració de les dites tutories serà d'una hora. En elles, el professor avaluarà el procés d'aprenentatge dels estudiants d'una manera globalitzada. Igualment, les tutories serviran per a resoldre tots els dubtes que hagen pogut sorgir al llarg de les classes i orientarà els estudiants sobre els mètodes de treball més útils per a la resolució dels problemes que se'ls puguén presentar.

Per a l'alumnat que repeteix l'assignatura, no és obligatòria l'assistència a les Tutories.

Durant les activitats, tant teòriques com pràctiques, s'indicaran exemples de les aplicacions dels continguts de l'assignatura en relació amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), així com en les propostes de temes per als seminaris coordinats. Amb això es pretén proporcionar a l'estudiantat coneixements, habilitats i motivació per a comprendre i abordar aquests ODS, alhora que es promou la reflexió i la crítica.

AVALUACIÓ

D'acord amb el que estableix la matèria de Dietoteràpia, l'avaluació de l'aprenentatge dels coneixements, competències i habilitats s'efectuarà en forma d'avaluació continuada al llarg del curs. Es consideraran paràmetres avaluable:

- a) realització de memòries individuals y/o col·lectives d'exercicis relatius a les distintes activitats en aula, aula informàtica i clínica, en els que s'avaluarà l'adquisició d'habilitats i actituds definides ad hoc per a la matèria així com el treball desenvolupat per l'alumnant i el coneixement de procediments i conceptes bàsics;
- b) prova escrita en la que s'avaluarà el grau de coneixement general de conceptes teòrics i procediments presentats per a cada tema;
- c) actitud de l'alumnant, avaluable a partir de les tutories individuals i col·lectives, classes pràctiques i seminaris exposats i debatuts en l'aula.

L'avaluació es distribuirà com següent:

- Adquisició de conceptes teòrics i per mitjà de proves escrites.
- Les sessions pràctiques i els casos pràctics contribuiran a la nota final, considerant en la seua avaluació els punts següents: actitud de l'alumnant, elaboració de memòries i informes i proves escrites.
- Preparació de seminaris: treball escrit i exposició. S'avaluarà el contingut científic del treball, i la capacitat d'exposició i debat amb el professorat i entre el alumnant.

L'avaluació de l'aprenentatge dels coneixements i habilitats aconseguides pels alumnes, es farà de forma continuada al llarg del curs. Es combinarà una valoració de l'actitud, resultat del contacte directe amb l'alumne durant les classes de qüestions i tutories personalitzades, amb una valoració dels coneixements adquirits, procedent de la resolució de qüestions per escrit i en classe, dels treballs i seminaris duts a terme per l'alumnat, i de les proves d'examen. Per a aprovar l'assignatura és necessari haver obtingut una puntuació mínima de 5 sobre 10.

Avaluació dels continguts teòrics: El resultat d'esta avaluació representarà 7,0 punts de la qualificació final de l'assignatura. En aquest apartat, les tasques i activitats proposades pel professorat i que complementen els continguts teòrics, podran ser avaluades. Aquesta nota sumada a la nota final de la part teòrica mai no podrà ser superior al 50% del valor d'aquest apartat, és a dir, 3,5 punts.

Avaluació de les classes pràctiques: La qualificació obtinguda en esta avaluació representarà 2,0 punts de la qualificació final de l'assignatura.

Les classes pràctiques s'avaluaran tenint en compte diferents aspectes i paràmetres:

Participació, comportament, actitud i puntualitat de l'alumne

Correcció del diari d'activitats

Lliurament d'altres activitats: anamnesi, material d'educació alimentària i resolució d'un cas clínic

En el cas de no aconseguir la nota mínima en la part teòrica de l'assignatura, les pràctiques no cal repetir-les durant els dos anys següents.

Avaluació del treball interdisciplinari: El seminari realitzat contribuirà amb un màxim de 1,0 punt a la nota final d'esta assignatura.

En la valoració de seminaris es tindrà en compte el treball escrit, exposició, defensa i activitats proposades segons la normativa de seminaris coordinats del grau disponible en la web del Grau. Se valorarà el nivell de comprensió dels continguts així com les habilitats per a la seva exposició i discussió.

En el cas de no aconseguir la nota mínima la primera convocatòria, es guardarà la qualificació del treball interdisciplinari fins a la segona convocatòria.

Totes les parts que componen la nota final de l'assignatura han d'arribar a una nota mínima, la prova escrita 5 punts (per fer mitjana entre exàmens parcials és necessari un mínim de 4 punts en l'examen i que la nota siga compensada amb l'altre examen aconseguint la mitjana el mínim de 5), les pràctiques 1 punt i el seminari coordinat a la assignatura 0'5 punts.

Dins de la part teòrica es pot incloure de forma concreta en l'avaluació aspectes com l'actitud de l'alumnat, la participació a classe i/o la participació en els projectes d'Innovació Educativa que desenvolupin el professorat responsable de l'assignatura o que es desenvolupin en el Centre, així com l'assistència i participació en les activitats proposades per les associacions d'estudiants del Centre que tinguin una clara relació amb l'assignatura. Aquesta nota sumada a la nota final de la part teòrica mai podrà ser superior al 10% del valor d'aquest apartat, és a dir, 0'7 punts.

La còpia o plagi manifest de qualsevol tasca de l'avaluació suposarà la impossibilitat de superar l'assignatura, sotmetent-se seguidament als procediments disciplinaris oportuns. S'ha de tenir en compte que, d'acord amb l'article 13. d) de l'Estatut de l'Estudiant Universitari (RD 1791/2010, de 30 de desembre), és deure un estudiant abstenir-se en la utilització o cooperació en procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat.

Davant pràctiques fraudulentes es procedirà segons allò establert pel **"Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes a la Universitat de València"** (ACGUV 123/2020):
<https://www.uv.es/sgeneral/Protocolos/C83.pdf>

Les activitats d'avaluació contínua, que en aquesta assignatura consta que són pràctiques, tutories i seminaris, són d'ASSISTÈNCIA OBLIGATÒRIA i, per tant, NO RECUPERABLES, d'acord amb el que s'estableix en l'article 6.5 del Reglament d'Avaluació i Qualificació de la UV per a títols de Grau i Màster." En cas que, per causa justificada, no es puga assistir a alguna d'aquestes activitats, haurà de comunicar-se amb l'antelació suficient. D'aquesta manera, el responsable de l'assignatura podrà assignar a l'estudiant una sessió en un altre grup.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Salas-Salvadó, J. Nutrición y dietética clínica (4ª ed). Ed. Elsevier, Barcelona. 2019.

Mahan, L.K. Nutrición y Dietoterapia de Krause (13ª ed). Ed. Mc Graw- Hill Interamericana, México. 2012.

Gil, A. Tratado de Nutrición. Tomo V: Nutrición y enfermedad (3ª ed). Ed. Médica Panamericana,

Madrid. 2017.

Escott-Stump, S. Nutrición, diagnóstico y tratamiento (8ª ed). Ed. Mc Graw-Hill, México. 2016.

Mataix J. Nutrición y alimentación humana. Tomo II: Situaciones fisiológicas y patológicas (2ª ed. revisada). Ed. Ergon, Madrid. 2015.

Téllez, M.E. Nutrición clínica (2ª ed.). Ed. Manual Moderno, México. 2014

de Luis, D.A. Dietoterapia, nutrición clínica y metabolismo (2ª ed.). Ed. Díaz de Santos, Madrid. 2012.

González, M. Dietética y Dietoterapia. Ed. Formación Alcalá, Alcalá La Real (Jaén). 2009.

Gibney, M.J. Nutrición Clínica Ed. Acribia, Zaragoza. 2007.

Complementàries

- Russolillo, G.; Marques, I. Sistema de intercambios para la confección de dietas y planificación de menús (2ª ed.). Ed. ICM. Madrid. 2011.

Russolillo, G.; Marques, I. Álbum fotográfico de porciones de alimentos (2ª ed.). Ed. ICM. Madrid. 2011.

Maher, AK. (Iowa Dietetic Association). Manual de dietas simplificado. Ed. Acribia. Zaragoza. 2008.

Ruiz, M. Tratamiento nutricional de los errores innatos del metabolismo (2ª ed.). Ed. Drug Farma. Madrid. 2007.

Martínez, A. Alimentación hospitalaria 2 Vols. Tomo 1.Fundamentos. Tomo 2. Dietas hospitalarias. Ed. Díaz de Santos, Madrid. 2004.